

Työ- ja elinkeinoministeriö
Johtava asiantuntija Teo Kangaspunta

MUISTIO
13.9.2023

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI KIERTOTALOUDEN JA KESTÄVÄN VIHREÄN KASVUN EDISTÄMISEEN MYÖNNETTÄVÄSTÄ AVUSTUKSESTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN 13 §:N MUUTTAMISESTA

1 Asetuksenantovaltuus

Esityksellä muutettavaksi ehdotettava valtioneuvoston asetus kiertotalouden ja kestävästä vihreän kasvun edistämiseen myönnettävästä avustuksesta (1197/2020, jäljempänä 'asetus') on annettu valtionavustuslain (688/2001) 8 §:n nojalla, jonka mukaan tarkempia säännöksiä valtionavustuslain soveltamisalaan kuuluvan valtiontalousarvion mukaisen myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Nyt esitettävä asetuksen muutos annettaisiin valtionavustuslain 8 §:n nojalla.

2 Asian tausta ja yleisperustelut

Asetuksessa tarkoitettuja avustuksia on myönnetty yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan (komission asetus N:o 651/2014 annettu 17 päivänä kesäkuuta 2014, tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti, jäljempänä 'yleinen ryhmäpoikkeusasetus').

Asetus tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2023. Asetuksen mukaisena valtionapuviranomaisena toimii Innovaatiorahoituskeskus Business Finland (jäljempänä 'rahoituskeskus'). Rahoituskeskus on myöntänyt rahoitusta asetuksen nojalla yhteensä 207 miljoonaa euroa 72 hankkeelle. Rahoituskeskus on myöntänyt asetuksen mukaista avustusta myös hankkeille, jotka valmistuvat asetuksen viimeisen voimassaolopäivän 31 joulukuuta 2023 jälkeen ja joissa avustusten maksatus jatkuu asetuksen viimeisen voimassaolopäivän jälkeen. Asetuksen viimeisen voimassaolopäivän jälkeen tuen maksatuksia ollaan tekemässä 56 hankkeeseen, joihin tukea on maksamatta 175 miljoonaa euroa. Viimeinen hankkeista päättyy 31.12.2028 ja sen loppuraportoinnin määräaika on 30.4.2029.

Selkeyden ja tukipäätösten maksatuksen asianmukaisen loppuunsaattamisen varmistamiseksi on katsottu tarpeelliseksi jatkaa jo myönnettyjen tukien maksatuksen kannalta tarpeellisten asetuksen pykälien voimassaoloaika. Asetuksen voimassaoloaika ei ole katsottu aiheelliseksi jatkaa muilta osin, sillä rahoituksen jatkuminen asetuksen mukaisille hankkeille on epävarmaa.

Muutoksen voimaantulon jälkeen asetuksen nojalla ei voisi tehdä uusia valtionavustuksen myöntöpäätöksiä. Jo tehtyihin tukipäätöksiin voitaisiin tehdä välttämättömiä teknisluontoisia muutoksia valtionavustuslain ja rahoituspäätöksen ehtojen mukaisesti.

Valmistelun aikana on arvioitu tarve tehdä asetukseen päivityksiä yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen komission asetuksella (EU) 2023/1315 tehtyjen 1.7.2023 voimaantulleiden muutosten perusteella. Jäsenvaltioilla on kuusi kuukautta aikaa saattaa tukiohjelmansa ryhmäpoikkeusasetuksen muutoksen tasalle. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen muutokset eivät kuitenkaan edellytä muutoksia niihin asetuksen pykäliin, joiden voimassaoloa ehdotetaan jatkettavaksi.

3 Yksityiskohtaiset perustelut

13 §. Voimaantulo. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtioneuvoston asetuksen voimaantuloa koskevaa 13 §:ää lisäämällä siihen uusi 2 momentti. Voimassaolevan asetuksen 13 §:n mukaan asetus on voimassa 31 päivään joulukuuta 2023. Pykälää muutettaisiin siten, että siihen lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan asetuksen 3 § ja 9—11 §:t ovat kuitenkin voimassa 31.12.2030 asti. Jo tehdyistä tukipäätöksistä viimeisen hankkeen loppuraportoinnin määräaika on 30.4.2029. Isot investointiprosessit saattavat edellyttää jatkoajan myöntämistä hankkeille. Loppuraportin ja loppumaksatuksen tekemistä varten sekä mahdollisten jatkoaikahakemusten vuoksi maksatuksen kannalta tarpeellisten pykälien voimassaoloaika olisi syytä jatkaa 31.12.2030 asti.

Asetuksen 3 §:n voimassaoloa jatkettaisiin. Sen mukaan asetuksen mukaisena valtionavustuslaissa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena toimii Innovaatorahoituskeskus Business Finland, joka vastaa valtionavustuslaissa ja asetuksessa viranomaiselle asetetuista tehtävistä. Rahoituskeskus vastaa siitä, että toimitaan valtionavustuslain ja muiden viranomaisten toimintaa koskevien säännösten, kuten hallinnon yleislakien mukaisesti. Rahoituskeskuksen asemaa valtionapuviranomaisena koskevan pykälä voimassaoloa on syytä jatkaa maksatusten edellyttämän ajan.

Asetuksen 9 ja 10 §:ien voimassaoloa jatkettaisiin. Asetuksen 9 §:ssä säädetään avustuksen hyväksyttävistä kustannuksista. Asetuksen 10 §:ssä säädetään avustuksen enimmäismäärästä. Hankkeiden hyväksyttävät kustannukset ja tuen enimmäismäärä on määritetty osana tukipäätöksen ehtoja eivätkä ryhmäpoikkeusasetuksen 36 ja 47 artikloiden muutokset vaikuta takautuvasti tehtyjen päätösten hyväksyttäviin kustannuksiin.

Asetuksen 11 §:n voimassaoloa jatkettaisiin. Pykälässä säädetään avustuksen maksamisesta. Maksatus tapahtuu hakemuksen perusteella. Hakemukseen on liitettävä maksamisen kannalta tarpeelliset tiedot. Rahoituskeskuksella on oikeus pyytää myös muita tietoja, jos ne ovat tarpeellisia maksatuspäätöksen tekemisen kannalta. Puuteellisen hakemuksen perusteella ei voida maksaa. Investointihankkeen on oltava kokonaan toteutettu ennen viimeisen erän maksamista. Ennen viimeisen erän maksamista on hyväksyttävä hankkeen loppuraportti sekä selvitys varojen käytöstä. Maksatuksen yhteydessä on toimitettavat tiedot hankkeessa saaduista tuloista.

4 Vaikutukset

Esityksellä ei ole itsenäisiä taloudellisia vaikutuksia. Asetuksen nojalla ei olisi mahdollista tehdä uusia avustuksen myöntöpäätöksiä. Asetuksen voimassaolon jatkamisella aiemmin tässä muistiossa selostettujen pykälien osalta varmistettaisiin tehtyjen rahoituspäätösten maksatuksen säännöstenmukaisuus maksatusajan loppuun asti ja selkeytettäisiin maksatuksiin sovellettavaa lainsäädäntöä.

5 Valmistelu ja lausuntopalaute

Asetuksen muutokset on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä.

Asetusluonnoksesta pyydettiin lausuntoja lausuntopalvelu.fi -sivustolla ajalla 12.10.2023 – 1.11.2023 seuraavilta tahoilta: Innovaatorahoituskeskus Business Finland, Valtiovarainministeriö, Oikeuskanslerinvirasto, Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV. Saadut lausunnot on julkaistu säädöshankkeen sivuilla: <https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM101:00/2023>.

Asetusluonnoksesta saatiin yksi lausunto. Lausunnon antoi Innovaatiorahoituskeskus Business Finland. Lausunnossaan Business Finland toteaa, että sen näkemyksen mukaan vuoden 2023 loppuun mennessä myönnettyjen kiertotalousinvestointien maksatus ja mahdolliset teknisluontoiset muutokset voitaisiin hoitaa loppuun valtionavustuslain 12-14 §:ien nojalla ilman tätä erillistä muutosasetusta.

Asetusluonnosta on valmisteltu yhteistyössä Business Finlandin kanssa. Valmistelun aikana voimassaoloaikaan tehtiin Business Finlandin toivomia muutoksia.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että asetus on tarpeellinen selkeyden ja tukipäätösten maksatuksen asianmukaisen loppuunsaattamisen varmistamiseksi. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että asetuksen voimassaoloaika on riittävä ja katsoo ehdotetun voimassaoloajan olevan tarkoituksenmukainen myös hanketoiminnan kannalta.

Valmistelussa on arvioitu tarve pyytää lausunto yritystukineuvottelukunnalta taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain (429/2016) mukaisesti. Muutos on lain 7 §:n tarkoittama tekninen muutos, josta ei tarvitse pyytää lausuntoa.

Ehdotettu asetus on tarkistettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.